

**ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMI**

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

YABANCILAŞMA VE KİMLİK ARAYIŞI

Sözcük Sayısı: 3593

Araştırma sorusu: Hakan Bıçakçı'nın Boş Zaman adlı yapıtındaki odak figürün hafıza kaybı sonrası yaşamı ve çevresini algılayışı hangi yazınsal tercihlerle aktarılmıştır?

İÇİNDEKİLER:

	Sayfa
I. Giriş	3
II. Gelişme	5
A) Hafıza Kaybı	5
B) Yabancılaşma (Kendine Yabancılaşma, Çevreye Yabancılaşma Süreci).	7
C) Son Yolculuk	12
III. Sonuç	15
IV. Kaynakça	17

Araştırma sorusu: Hakan Bıçakçı'nın Boş Zaman adlı yapıtındaki odak figürün hafıza kaybı sonrası yaşamı ve çevresini algılayışı hangi yazınsal tercihlerle aktarılmıştır?

1. Giriş:

Edebiyat, söz sanatlarından faydalanılarak his, gözlem ve fikirlerin ifade edilmesidir. Edebiyat yapan kişi duygu ve düşüncelerini estetik kurallar çerçevesinde kendine özgü bir dil ile yazılı veya sözlü bir şekilde dile getirir. İçinde bulunduğumuz toplumu yansıtmaya, okuyucularının farklı kültürler, toplumlar ve tarihsel dönemler hakkında bilgi edinmesini sağlar. Sosyal meselelere ışık tutar, insanı empatiye yönlendirir. Edebiyat, kaynağını insandan almaktadır ve ana malzemesi olan sözcükler ile yazılı veya sözlü olarak da insanı anlatır. Psikoloji ise 20. Yüzyıldan itibaren hızlı bir gelişme gösteren ve insan davranışlarını inceleyen bir bilim dalıdır. Yani, edebiyat ve psikolojinin ortak noktasını insanın oluşturduğu anlaşılabilir. Psikoloji, edebiyatın karakterlerini daha derinlemesine analiz etmek için kullanılabilir. Edebiyat, psikolojik süreçleri gerçekçi bir şekilde temsil ederek okuyucuların duygu ve düşüncelerini harekete geçirebilir. Yapıtlarda figürlerin psikolojisinin işlenmesi, karakterlerin, okuyucular tarafından derinlemesine analiz edilebilmesini sağlar. Aynı zamanda, edebi metinlerde yazarın psikolojisinin izleri de bulunabilir. Yazarlar, edebi eserler aracılığı ile okuyucularını kendi içsel dünyalarında bir yolculuğa çıkarabilirler.

İnsan hayatında büyük yer kaplayan bu iki bilim dalını etkili bir biçimde sentezleyerek yapıtlarında yer veren birçok yazar bulunmaktadır. Hakan Bıçakçı da bu yazarların en iyi örneklerinden biridir. Hakan Bıçakçı, Çağdaş Türk edebiyatı yazarı ve romancısıdır. 1978 senesinde İstanbul'da doğmuştur. İlk romanı olan "Romantik Korku" adlı eseri 2002 yılında çıkmıştır. Hakan Bıçakçı bu işe atıldığından beri çeşitli edebiyat eleştirileri, sinema yazıları ve öyküler yazmış, senaryo ve çizgi çalışmalarında yer almıştır. Bazı kitapları, çeşitli yabancı dillere çevrilmiştir. Bıçakçı, kara mizah ve psikolojik kitap türleriyle tanınan, eserlerinde modern toplumun birey üzerindeki etkilerini ve bireyin bu baskılarla nasıl başa çıktığını ele

alıp karakterlerin iç dünyaları ve psikolojik durumlarına yer veren bir yazardır. Yapıtlarında, günlük hayatın sıradan görünümünün aksine, yoğun ve ayrıntılı bir biçimde kişiler veya figürler üzerinden, onların içsel dünyaları ve psikolojisini ele alarak incelendiğinde karmaşık ve sorunlu olabilecek yönlerini ele alır. Bu durum, onun eserlerine gerçekçi bir boyut katmıştır. Okuyucuların, Bıçakçı'nın yapıtlarında kendi hayatlarından veya çevrelerinden tanıdık gelen durumlarla sıklık ve kolaylıkla karşılaşabileceklerinden, eserleriyle daha güçlü bir bağ kurmalarını sağlamıştır. Hakan Bıçakçı'nın yapıtlarını ele alış tarzının anlaşılabilirliği en güzel örneklerden biri olan, yazarın insanın günlük yaşamdaki içsel sorgularını ve insan doğasının karanlığını keşfettiği “Boş Zaman” yapıtının türü, karakterleri, yazılış amacı ve ana düşüncesi bu tezde analiz edilecektir. Bıçakçı'nın bu kitabı, birçok insanın kitabın her satırını kendileriyle özdeşleştirebilecekleri bir yapıttır. Boş Zaman romanı, 2004 yılında yazılıp basılmıştır. Yazarın çıkarmış olduğu üçüncü kitabıdır ve kitabın akıcılığı sayesinde insanlar tarafından yüksek oranda ilgi görmüştür. Bu yapıtın roman türünde yazılması, düzyazı ve sade anlatımı sayesinde anlatılmak istenenin okuyucuları tarafından net bir biçimde anlaşılmasına, insanın deneyimlerinin ve hissiyatının, içsel dünyasının bir olay örgüsü içinde okura aktarılmasını sağlamıştır. Bu sayede okur, iletilmesi istenilen mesajı baş karakterin içsel dünyasının betimleyici ve öyküleyici şekilde yansıtılmasından kolayca algılar. Bu tez, Boş Zaman kitabında ana sorunsal olan, insandaki anlamsızlık hissiyatının ve varoluşsal sancıların günlük yaşama nasıl yansıdığını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Analizin ilk bölümünde yapıtın konusunun çıkış noktası olan ana figürün geçirdiği hafıza kaybı ve bu travmanın günlük yaşama yansısı şekli ele alınacaktır. Daha sonraki bölümlerde odak figürün çevreye ve kendine yabancılaşma süreci, kendini, sahip olduğu her şeyi kaybedişi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan son yolculuğu incelenecektir.

2. Gelişme:

A) HAFIZA KAYBI

Romanın baş karakteri Harun, geçirdiği elim bir trafik kazası sonrası hafızasını kaybetmesiyle hayatı yeniden anlamlandırmaya çalışmakta güçlük çeken bir figürdür. Gerçeklik algısının tamamen kaybolduğu, zihinsel karmaşalar ve varoluşsal sorgulamalarla dolu bir süreci başlatan bu kaza Harun figürünün hayatında bir dönüm noktası olmuştur. Geçmişindeki insanları, ortamları, mekanları, hobileri, uğraşları, kendini hatırlamayan bir insanın yaşayacak olduğu tüm mental sancıların başlangıcı olan bu trafik kazasından sonra evinde uyandığı ilk sabah “Nerede olduğumu bilmediğim gibi, nerede olmam gerektiğini de bilmiyordum. Kim olduğum hakkında hiçbir fikrim yoktu.” “Evdeki her nesnenin ne işe yaradığını kabaca hatırlasam da hiçbirinden tam olarak emin olamıyordum.” (Bıçakçı, 2004, s.9) sözlerini içinden geçirmiştir. Bu düşünceleriyle, evinde olduğu halde yabancı bir yerdeymiş gibi hissettiği derin bir kaygı ve kafa karışıklığı içinde olduğu anlaşılabılır. Harun figürü hayatı anlamlandırma çabası arttıkça anlamsızlık hissiyatı vücudunu bir sarmaşık gibi daha da çok sarmaktadır. Dışarıya açılmaya çalıştıkça bu çabası onu daha da içine kapanık hale getirir. Geçmişini, geçmişinde bıraktığı kişileri ve anılarını “Hem bir an önce duymak isteyip hem de sonsuza kadar duymak istemediğim gerçekler” “Kafamda gezinen çok eski bir çağa ait tuhaf ve karanlık görüntüler” (Bıçakçı, 2004, s.24) sözleriyle ifade etmektedir. Yazar ilk ifadede, Harun’un aynı anda iki zıt duyguyu yaşadığını karşıtlık kullanarak belirtmiştir. Bir yandan geçmişini hatırlama arzusu ve diğer taraftan hiç öğrenmeme isteği bir tezat oluşturmaktadır. Bu durumda çektiği iç sıkıntısının sebebi, trafik kazasında bıraktığı o renkli kişiliğiyle, geçmişiyle ilgili bir şeyler bulma hevesi ve korkunç bir bulgu ile karşılaşma riskinin çarpışmasıdır. Karşıtlık kullanımı, metinde dramatik gerilim ve ilgi yaratmaktadır. Metine dinamik bir yapı

kazandırarak, okurun kendini akışa kapılmış hissetmesini sağlamaktadır. İkinci ifadede ise, geçmişe dair rahatsız edici veya belirsiz anıları “eski bir çağa ait tuhaf görüntüler” sözüyle metaforik bir şekilde ifade edilmiştir. Yazarın bu kullanımı sayesinde okur, Harun’un geçmişe ait anılarının ona yabancı, ürkütücü ve belirsiz bir çağrışım yaptığını anlamaktadır. Ayrıca, metafor kullanımı okuyucuyu canlı görüntülere sürüklerken, soyut duyguları derinlemesine yankılanan somut deneyimlere dönüştürmektedir. Roman boyunca Harun figürünün gördüğü rüyalar da onun yoğun korku ve kaygılarını, depresif ruh halini okura yansıtmaktadır. Harun, karısı Gülden’e görmüş olduğu rüyalardan birini anlatırken şu cümleleri kullanmıştır: “Gördüğüm o dehşet ev, korkunç böceklerin akın ettiği tozlu çekmeceler ve raflarla donatılmış, her biri adeta bir korku filmi posterini gibi görünen, zamanda donmuş, rahatsız edici ve ürkütücü sahneleri yakalayan fotoğrafları barındırıyordu. Yüzleri korku ve üzüntüyle buruşmuş, gözleri her hareketimi takip ediyormuş gibi görünen portreler...” (Bıçakçı, 2004, s.) Yazarın, rüyasında kirli sokaklarda başıboş gezen insanlar, sağlıklı ağaçlar ve bitkiler, böceklerin bastığı evler ve karanlık tüneller gören Harun’un melankolik kabuslarını en ince detaylarına kadar açıklayıp betimlemesi, okurun hayal gücünü harekete geçirmesini sağlar. Bir yandan da Harun’un içsel sıkıntılarının dışa yansıdığını ve uyurken bile bilincinin kendisini bu yönden etkisi altına aldığı daha iyi anlaşılmaktadır. Romanda betimlemelere sıklıkla yer verilmesi yapıtı daha canlı ve gerçekçi hale de getirmiştir, bu tarz betimlemeler romanın atmosferini, karakterin duygusal tonunu oluşturmaktadır.

B) YABANCILAŞMA (KENDİNE YABANCILAŞMA, ÇEVREYE YABANCILAŞMA SÜRECİ)

Giriş bölümlerinden sonraki diğer bölümlerde, ana figürün yaşadığı aidiyetsizlik duygusunun giderek daha korkutucu bir hale geldiği görülmektedir. Dışarıya yansıtılmakta ısrarcı olsa da içinde biriktirdiği bu anlamsız duygular, çaresiz meraklar onu gittikçe kendisine de yabancılaştırmaktadır. Kitabın genelinde, Harun karakterinin hafıza kaybından sonra eşyalarla samimi, canlılarla yabancı olduğu görülmektedir. Özellikle, karısı Gülden'in piyanosuyla içsel bir bağ kuran Harun, hafızasını kaybetmeden önce sık sık kendisinin de çalmış olduğu piyano hakkında: “Ses çıkarmayışının masadan, sandalyeden, sehpadan ya da kanepeden başka bir anlamı vardı. Sessiz kaldıkça hazırlanıyor, biriktiriyor, sabrediyor, acı çekiyor, dayanıyor gibiydi. Neye hazırlandığını, ne biriktirdiğini, ne için sabrettiğini, acının ne olduğunu, neye dayandığını bilmeden” (Bıçakçı, 2004, s.21) “Fotoğraflar ne kadar doğrudan, belirli, net sabırlı, sabit ve kararlıysa piyano da o kadar habersiz, bağımsız, zeminsiz, sınırsız, belgesiz ve tutarsızdı” (Bıçakçı, 2004, s.22) sözlerini kurmaktadır. Buradan anlaşıldığı üzere, Harun karısının piyanosu üzerinden aslında kendi psikolojik dünyasını tanımlamakta, kendi ruh halini çalınmamış bir piyanoyla eş değer görmektedir. Piyanoyu kendisiyle özdeşleştirmektedir. Eşyalara daha yakın olmasının sebebi de budur. Yazar piyanoyu “habersiz, bağımsız, sınırsız, tutarsız” gibi bir canlının sahip olabileceği sıfatlarla tanımlayarak bu imgenin akılda kalıcılığını arttırıp okuyucunun dikkatini üzerine çekmiştir. Yazarın bu ifadede kişileştirme yaparak teşhis sanatını kullanması, okuyucunun empati duygusunu arttırıp romanı içselleştirebilmesini sağlamıştır. Cansız nesneler veya soyut kavramların insan özellikleri kazanması, okuyucunun onlara daha kolay bağlanabilmesini sağlamıştır. Harun'un evinin ona korkuyu, yalnızlığı, düşünce kalabalığını, endişeyi anımsattığı “Öğlen keyifle gezindiğim yolu korku içinde ve tek bir düşünceyle koşar adım geri yürüdüm: Eve dönmek.” (Bıçakçı, 2004, s.63) sözlerinden anlaşılabilir. Ne kadar dışarı çıkmak ve

başka insanların hayatlarına mutlu bir şekilde devam edebildiğini görmek onu öfkelenirip strese sokuyorsa da her dışarı çıktığında evine dönmek de ona bir o kadar uzak ve isteksiz bir karar gibi gelmektedir. Evindeyken de tek bulunmak istediği ve kendini tek iyi hissettiği yer kendisinin işe gidip geldiği zamanlarda kendini hapsedtiği çalışma odası olarak verilmiştir. “O an, bütün sırlarıyla karşımda duran ahşap mobilyaya doğrultmuş olduğum ürkek, şaşkın bakışlarım ve kayıp geçmişimle kendimi çekmeceleri olmayan çalışma masama benzettim. Onun gibi dingin, sabit, stabildim. En azından artık öyleyim.” (Bıçakçı, 2004, s.48) sözlerinden kendini çalışma odasındaki, bilgi biriktiremeyen işlevsiz ve anlamsız bir masayla bağdaştırdığı anlaşılmaktadır. Yazar bu ifadede, Harun’un çaresizliğini, kendini gereksiz, anlamsız ve değersiz hissettiğini çekmeceleri olmayan bir çalışma masasına benzeterek benzetme sanatından yararlanmışır. Bu kullanımı, okurun Harun’un hislerini özümsemesine ve hayal gücünü çalıştırabilmesine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda alıntının sonunda geçen “En azından artık öyleyim” ifadesinde de yazarın odak figürün geçmişine atıfta bulunduğu görülmektedir. Geçirdiği trafik kazasından önce bu kadar hissiz, dingin, suskun bir insan olmadığını, karakterinde de değişikliklerin meydana geldiği anlaşılmaktadır. Harun’un kendi kendine bu sözü tekrarlaması da kendi kişiliğinde meydana gelen bu değişimi kabullenmeye çalıştığını okura aktarmaktadır. Bunun yanında Harun, hatırlamakta güçlük çektiği ailesini ve arkadaşlarını, “Herkes bana bakıyordu. Tanımadığım ama beni tanıyan bütün bu kalabalık, farklı zamanların içinden fıskıran felçli gözbebekleriyle hiç ses çıkarmadan kanımı emiyordu.” (Bıçakçı, 2004, s.37) sözleriyle yorumlamaktadır. Arkadaşları ve ailesi hakkında “yaratıklar” düşüncesine kapılan ve onları bu şekilde tanımlayan Harun, kendini hayata atılmaya hazır hissetmemekte, hafıza kaybından dolayı ona acıyan gözlerle ve “belki beni hatırlar” umuduyla bakan insanlardan kendini uzaklaştırmakta, onların yanında kendisini

rahatsız eden bir hisse kapılmaktadır. Bu onun için sadece üzücü bir durum olmakla kalmaz, aynı zamanda eski hayatını da sorgular hale düşmüştür. Harun'un, karısı Gülden'i bir eşten çok gönüllü bir bakıcı olarak algılaması onun, "Ona karşı aşka benzer bir şey hissetmiyordum. Onu ne güzel buluyordum ne çekici... Ama bana güven veriyordu. Benimle ilgileniyor, şefkat gösteriyordu. Beni seviyor ya da beni sevmek zorunda hissediyordu. Her iki şekilde de her yanımda duruyordu..." (Bıçakçı, 2004, s.63) Sözlerinden anlaşılabilir. Bu ifadesinde de yine yeni hayatında eski hayatından kalan kişi veya izleri artık kendisine uygun görmediği aktarılmaktadır. Yazarın burada olduğu gibi yapının neredeyse tamamında diyaloglardan çok iç monologlara yer verdiği görülmektedir. Yazar bu kullanımıyla, okurun karakterin iç dünyasını, zihinsel ve duygusal yolculuğunu yakından takip edebilmesini amaçlamaktadır. Hakan Bıçakçı, iç monolog tekniğine benzer bir teknik olan bilinç akışı tekniğine de romanında geniş bir yer vermiştir. Harun'un zaman zaman mantıksız, düzensiz ve karmaşık düşüncelerinin yansıtılmasında da bilinç akışı tekniği kullanılmıştır. Örneğin, akrabaları ve arkadaşları geçirdiği kaza sonrası kendisini ziyarete geldiklerinde, karısı Gülden'in kardeşi Esra hakkında aklından "Şimdi bu benim baldızım mı oluyor? Dizkapağının bir karış üzerine kadar sıyrılmış siyah eteğinden uzanan biçimli beyaz bacakları tahrik ediciydi. Bu düşüncemi okumuş ve içinden hafızası kayıp eniştesine ufak bir kıyak yapmak gelmiş gibi bacak bacak üstüne attı ve gözlerimin içine bakarak gülümsedi." (Bıçakçı, 2004, s.28) Düşüncelerini geçirmiştir. Burada Harun'un, Esra'nın baldızı olduğunu bilmesine rağmen hafızasını kaybettiği için bunun sadece bir bilgiden ibaret olarak gördüğü ve "aile, akraba değerleri" gibi değerli normları içsel bir şekilde algılayamadığı için düşüncelerine hâkim olamadığı görülmektedir. Yazarın burada olduğu gibi bilinç akışı tekniğine yer vermesi, karakterin daha anlık düşünce akışını doğal ve gerçekçi bir biçimde sunmasından kaynaklı, okurun karakterin zihin dünyasına doğrudan tanık

olmasını ve onunla daha güçlü bir bağ kurmasını sağlamaktadır. Harun'un roman boyu yanında huzur bulduğu tek canlının Tarçın adını verdiği kedisi olduğu görülmektedir. Tarçın'ı sevmesinin sebebi de evde kusurundan habersiz bir canlının kendisiyle beraber soluk almasıdır. Romanın bir bölümünde geçen spor salonu ve spor yapan insanlar Harun'a, hayatı yeniden düzene sokma zorunluluğunu ve vermesi gereken bu çabayı düşünmenin çaresizliğini anımsatmaktadır. Bunun onda kaybetme, kimsesizlik ve tutsaklık hissiyatı yarattığı görülmektedir. Harun figürünün, roman boyunca evinin camından gözüken inşaat ve inşaat işçilerini izlediği de görülür. İnşaatçıların günden güne temele daha çok malzeme yağmasını seyretmekte huzur bulup konfor, güven, umut ve iyileşme hissine kapılmaktadır. Bu da Harun'un gün geçtikçe kaybettiği benliğine kavuşmasına benzemekte, bu yüzden inşaat manzarası kendisinin ilgisini çekmektedir. Bu onun "Belki de bu yüzden bu kadar ilgi duyuyorum, tıpkı benim bembeyaz bir kağıt kadar boş olan zihnimi inşa etmeye benzetiyorum." (Bıçakçı, 2004, s. 62) Cümlesinden anlaşılmaktadır. Burada yazar Harun'un zihninin boşluğunu, beyaz bir kâğıda benzeterek karakterin zihinsel boşluğunu ve içsel anlamsızlığını çarpıcı bir şekilde vurgulamıştır. Yazar burada, Harun'un duygularını gündelik hayatta herkesin karşılaşılabileceği ve benzer hislere kapılabileceği nesneler veya mekanlarla temsil etmiştir. Bu kullanım sayesinde, yansıtılması gereken duygular okura daha etkileyici bir biçimde aktarılmıştır. Aynı zamanda kitabın sürükleyiciliğini arttırmıştır. Harun'un kendine ve çevresine yabancılaşma sürecini Bıçakçı, kitapta geçen "Kaybetme" adlı bölümde ustalıkla işlemiştir. Çevresine karşı yabancılaşma süreci, gelişme bölümünün başında da bahsedildiği üzere önce evindeki eşyalarının özensizliğinden yakınmasıyla, karısını ve akrabalarını "karanlık, samimiyetsiz yaratıklar" olarak adlandırmasıyla romanda yer almaktadır. Bu yabancılık ve aidiyetsizlik hissi sürdükçe, alakasız nesneleri kendi melankolik ruh haliyle özdeşleştirmeye başlayan Harun figürü tezgahta

öylece duran bulaşık eldivenine karşı “Tehditkar bir pozisyon almış bir çita gibiydi, saldırıya geçmek için acımasız bir sabırla bekliyordu. Kararsızdı, boğazımı mı sıkmalıydı, gözlerimi mi oymalıydı yoksa sadece sert bir plastik tokat mı atmalıydı?” (Bıçakçı, 2004, s. 87) sözlerini aklından geçirmiştir. Aynı zamanda farklı evlerde bulunan aynı iki fotoğraf karesi hakkında “İki ucu aynı ana açılan karanlık ve rutubetli bir tünelin iki kapısı gibi” (Bıçakçı, 2004, s.55) sözlerini kullanmıştır. Harun figürünün çöken psikolojisi dolayısıyla fotoğrafları rutubetli bir tünelin kapılarına, bulaşık eldivenini ise kararsız, tehditkâr bir pozisyon almış bir çitaya benzettiği görülmektedir. Yazarın burada benzetme sanatından faydalanması, baş kahramanın hafıza kaybı sonrası yaşadığı travmaları okuyucu tarafından daha anlaşılır ve hissedilebilir hale getirmiştir. Romanda çokça benzetme sanatından yararlanılması genel anlatımı zenginleştirip metnin estetik değerini arttırmıştır. Sonuç olarak Harun figürünün toplumun beklentileri ve normlarına uyum sağlamakta zorlandığı net bir şekilde görülmektedir. Sosyal ilişkilerinin yüzeyselliği ve tatminsizliği, çevresiyle derinlemesine bağ kuramamasına ve gün geçtikçe onlardan uzak hissetmesine neden olmuştur. Geçirdiği hafıza kaybı sonrası duygusal ve zihinsel olarak içe kapanma isteği, onun bir içsel izolasyon dönemine girmiş olduğu ve bu durumun da kendini benliğinden, toplumdan ve sosyal çevresinden yabancılaşmış hissetmesine neden olduğu anlaşılmaktadır.

C) SON YOLCULUK

Bu bölümde, bireyin yaşadığı yabancılaşma sorunsalının yaratabileceği sonuçların bir felakete yol açabildiği görülmektedir. Kişinin yaşamış olduğu içsel sıkıntılar kalıcı

olarak çözümediği zaman kendini en kötü şekilde belli edebilmektedir. Bu durumun en iyi örneklerinden biri de romandaki ana figür Harun üzerinden son bölümlerde okura aktarılmıştır. Romanın ilk cümlesinden son cümlesine kadar geçen her bölümde Harun figürünün en az bir kere içinden “Keşke o telefon çalmasaydı da şimdi arka bahçenin beton zemininde paramparça yatıyor olsaydım.” (Bıçakçı, 2004, s.27, s.32, s.48,s.73,s.94, s.99) Cümlesini geçirdiği görülmektedir. Harun, geçirdiği trafik kazasından sonra gözlerini yeni bir güne açtığında, bilincinde sadece eski hayatından ona kalan izler bulunduğundan o anın tarif edilemez karmaşası ve çaresizliği ile, tek çözümü hayal meyal hatırladığı hayatına veda etmekte bulmuştur. “Tanıyamadığım her ayrıntının içinden kaçmaktan başka çarem olmadığına karar vermiştim. Bu, son derece özensiz alınmış ve içinde bulunduğum oda kadar uzak bir karardı. Ancak böylesi yabancı bir ortamdan, yalnızca böylesi yabancı bir formülü uygulayarak kaçabilirdim.” (Bıçakçı, 2004, s. 147) Sözlerinden de anlaşıldığı üzere Harun sadece bu yolun onu bu belirsizlikten ve yabancılaşmış hissinden kurtaracağına inanmıştır. Başka çaresi olmadığını düşünmüştür ve hayattan, yaşadığı bu anlamsız hislerden kaçmak için bu yolu seçmiştir. Bıçakçı, Harun’un özensizce almış olduğu bu trajik kararı içinde bulunduğu odanın ona hissettirdiği yabancılık ve aidiyetsizlik hissiyle benzeterek onun içinde bulunduğu durumun çaresizliğini, okurun derin bir biçimde algılamasını sağlamıştır. Yazar onun bu girişimini “Pencereyi açtım. Serin rüzgâr yorganın altından yeni çıkmış bedenimi tatsız bir ürpertiyle sardı. Pencere, apartmanın arka bahçesine bakıyordu. Hemen altımda bahçenin beton kısmı vardı. Devamındaysa kuru otlarla kaplı daracık bir bölüm... Sağ ayağımı kaldırarak pencerenin kenarına bastım. Daha sonra iki elimle pencerenin iki yanına tutunarak tek ayağımın üzerinde yükseldim...” (Bıçakçı, 2004, s. 147) şeklinde uzun ve detaylı bir anlatımla tasvir etmiştir. Yazarın bu ayrıntılı ifadeleri sayesinde okur zihninde net ve canlı bir görsel imajı

oluşturabilmektedir. Bu şekilde ayrıntılı görsel açıklamalar belirli duyguları ve ruh hallerini uyandırarak okuyucunun hikâye ve karakterle daha derin bir bağ kurmasına yardımcı olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda okurla metin arasındaki iletişimi kuvvetlendirmiş, okurun kendini sahnenin içerisinde hissetmesine sebep olmuştur.

“Tam kendimi bırakıyordum ki, telefonun keskin zili aşağı atlama duygusunun içimde yankılanan görkemli müziğini bastırıp beni bu tanımadığım odaya ve hayata bağlayan çelik bir tel gibi uzanarak sırtıma saplandı” (Bıçakçı, 2004, s. 10) cümlesinden anlaşıldığı üzere Harun bu isteğini tam gerçekleştirecekken, odada bulunan bir telefonun titremesiyle bu girişimi yarıda kesilmiştir. Kendisine ait olup olmadığından bile emin olamadığı telefon aracılığıyla kendisinin biri tarafından aranıyor olması ona birinin ona ulaşma isteği duyduğunu düşündürmüş, hayatına dair izlerin hala olduğunu, birilerinin onu beklediği hissine kapılmıştır. Bu nedenle çalan telefon ona bu kararını tekrar sorgulatmıştır. Fakat roman boyu, bu girişiminin yarıda kesilmesinden yakınlıkla “o telefon çalmasaydı, çalması umurumda olmasaydı, biraz daha erken hareket etseydim, daha erken uyansaydım” gibi cümleleri içinden geçirmiştir. Bunun sebebi, her başarısızlık, aidiyetsizlik, yalnızlık gibi hislere kapıldığında, bu hislerden kaçış yolu olarak, en basit çözüm gibi gördüğü fakat en trajik ve acılı yol olan özkiyımı seçmesidir. Harun, içsel mücadele ve duygusal acılarla başa çıkma çabası nedeniyle sürekli, neredeyse bir haftada beş altı kere o arka bahçenin betonunda yatmak istediğini, pişmanlığını ve telefonun çalmasına öfkeli olduğunu dile getirmektedir.

Romanın her bölümünde en az bir kere bu cümlelerin geçmesi, yazarın burada Harun figürünün pişmanlığı ve çaresizliğini eser ile bütünleştirebilmek ve tutarlılık sağlamak adına laytmotif tekniğinden yararlandığını göstermektedir. Bu tekrarlı kullanım, anlatının farklı bölümlerini birbirine bağlamaya yardımcı olmuş ve ana temayı güçlendirmiştir. Okuyucuyu, eser içi bağlantıları kurmaya ve metinlerdeki kalıpları fark

etmeye teşvik etmiştir. Romanın son bölümü olan “Uyanış” adlı bölümde, Harun’un sürekli her şeyin ne kadar kötü gittiğinden bahsettiği, babasını kalp krizinden kaybettiği, hafızasından ve kendi bilincinden tamamen umudunu kesmeye başladığı görülmektedir. Başına gelen küçük ve değersiz tek bir sorunda “Bu sorunun başıma açabileceği her küçük ihtimal yüzünden bütün planlarımın, geleceğimle birlikte alt üst olduğuna dair hüznü ve sapıkça bir duyguya kapıldım.” (Bıçakçı, 2004, s.125)

Tarzında cümlelerini kurmaktadır. Bu durumları da ilk bölümde geçen, telefonun çalma anında o telefonu dikkate almayıp yapmak istediği şeyi yapmaya devam etmemesinin getirdiği pişmanlıktan dolayı yaşamıştır. Harun sıkıntılarının yoğunlaştığı dönemde bir güne uyanış anının, romanın başında geçirdiği trafik kazasından sonra gözlerini yeni güne açtığı ilk saliseyle birebir benzetmiştir. Sanki her gün aynı yatakta uyanmıyormuşçasına yeniden gözlerini açtığı bir sabaha “Burası, iğrenç bir karga çığılığıyla uyandığımda kendimi bulduğum yerd. Daha öncesini hatırlamıyor olsam da, o tuhaf sabah tüm ayrıntılarıyla aklımdaydı. Gözlerimi açtığım andaki şaşkınlık, çaresizlik, tedirginlik ve korku... Tanıyamadığım her ayrıntının içinden kaçıktan başka çarem olmadığına karar vermiştim. Bu son derece özensiz alınmış ve içinde bulunduğum oda kadar uzak bir karardı...” (Bıçakçı, 2004, s.147) sözleriyle başlamıştır. Harun’un bu sözlerinin, romanın başında geçen cümlelerin tıpatıp aynısı olduğu görülmektedir. Fakat bu sefer, “Başımı arkaya çevirip kuru gözlerimi sessiz telefona diktim. Bu sefer o bile nefesini tutmuş atlamamı bekliyordu. Kendimi aşağıya bıraktım. Havada süzülürken keşke bunu o zaman yapsaydım diye düşündüm.” (Bıçakçı, 2004, s.147) sözleriyle sonlandırılmıştır. Yazar, aslında akıp geçen bu yılın kendisi için hiçbir şey ifade etmediğini, Harun’un kendinde hiçbir gelişme görmediğini, yıl boyu o an o camdan atlamadığının pişmanlığını duyduğu fakat cesaret edemediğini göstermiştir. Her ne kadar gelişme bölümünde yenilikler olsa da farklı olaylar yaşansa

da ve farklı figürler eklense de Harun figürü kendi ruhunu ve yaşama isteğini, mutluluğunu, geçmişini ve geleceğini o kazada arabanın içine bırakıp ruhundan kalanlarla hayatına devam etmiştir. En azından devam etmeye çalışmaktadır. Anlaşıldığı üzere Harun figürünün yıl boyu kazandığı tek şey, intihar girişiminde bulunurken duyamadığı cesaretin kendisinde artık bulunuyor olmasıdır.

3. Sonuç:

Hakan Bıçakçı'nın, insanın günlük yaşamdaki zihinsel sorgularını ve insan doğasının karanlığını akıcı bir biçimde okuyuculara yansıttığı "Boş Zaman" yapıtı ile ilgili olan bu tezde, insanın içsel boşlukları ve anlam yoksunluğu, insanın varoluşsal sancılarının günlük yaşama yansıtışı, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine ayrılarak romandan alıntılar yapılarak işlenmiştir. Başından sonuna kadar odak figürün geçmişini bulma ve kabullenme çabasının aktarıldığı bu yapıt, yazarın yaratıcılığı ve özgünlüğü arttırmak amacıyla kullanmış olduğu bazı anlatım tekniklerine, bu anlatım tekniklerinin yapıta kattığı faydalara değinilerek bir araştırma tezine dönüştürülmüştür. Bu tez ana figür olan Harun'un varoluşsal sorguları, kendine ve çevreye yabancılaşması ve buna bağlı olarak izolasyon sürecinin nasıl işlendiğini incelemeyi amaçlamıştır. Aynı zamanda gelişme bölümündeki üç ayrı ana başlık altında da yazarın, ana karakterin hislerini etkili bir biçimde aktarabilmek adına yararlandığı söz sanatlarının neden ve nasıl kullandığı değerlendirilmiştir. Bıçakçı'nın okuyucuları derinlemesine düşündüren ve tartışmaya neden olan bazı sorunsalları yapıt boyu ele aldığı görülmektedir. İnsanın içsel çatışmaları ve buna bağlı olarak dış dünya ile kurma çabasında olduğu ilişki detaylı bir biçimde incelenmektedir. Yapıt boyu kullandığı imgeler ve metaforlarla bu romanında, akıcı ve sürükleyici anlatımını çarpıcı bir dile dönüştürerek okuyucuları

etkisi altına almaktadır. Bu tezin araştırma sorusu olan “*Hakan bıçakçının boş zaman adlı yapıtındaki odak figürün hafıza kaybı sonrası yaşamı ve çevresini algılayışı nasıl aktarılmıştır?*” gelişme bölümünde öncelikle “Hafıza Kaybı” daha sonra “Yabancılaşma” ve son olarak “Son Yolculuk” olmak üzere üç ayrı başlık altında ayrıntılı bir biçimde işlenmiştir. Gelişme bölümünde olay akışının farklı başlıklar altında değerlendirilmesinin nedeni, ana argümanı detaylandırmak ve desteklemektir. Buna ek olarak, odak figürün yaşadıklarının ve başından geçenlerin, hissettiklerini tek bir perspektiften incelenmesi yerine 3 ayrı başlıkla farklı perspektifler altında incelenmiştir. Böylece araştırma tezinin temel fikri daha sağlam temellere oturtulmuştur. Kimlik ve aidiyet arayışının temel alındığı romanda, Harun figürünün kendi kimliğini hafıza kaybı sonrası yeniden bulma çabasına girmiş olduğu görülmektedir. Özellikle “Yabancılaşma” bölümünde olmak üzere tezin gelişme kısmının içermiş olduğu tüm bölümlerde, kendisinin benlik algısına dahil olan tüm eşyaları, kendisine dair fikirleri, ailesine ve çevresine olan ilgisi gibi geçmişinde sahip olduğu her şeyi yeniden kazanma çabasında baş ettiği zorluklar ele alınmıştır. Sonuç olarak, Hakan Bıçakçı, Boş Zaman adlı romanını seneler önce kaleme almasına rağmen hâlâ tartışmalar, övgüler, araştırmalar yapılmasının ana sebebi yapıtın okuyucuları, hayal ve gerçeğin arasındaki sınırların belirsizleştiği bir dünyada kendilerini bulmalarıdır. Okura kendisinin ve başkalarının hayatı hakkında çeşitli perspektifler katan ve hayata başka bir pencereden bakabilmelerini sağlayan bu yapıt unutulmaz bir yer almıştır. Okuyucuyu ana karakterin dünyasına çeken ve bu hislerin içine alan başarılı bir yapıt olduğu söylenilebilir.

KAYNAKÇA

- *Hakan Bıçakçı. (2004) Boş Zaman (1. Basım). İletişim Yayınları*